

Kiasma

31 • 2006 vol. 9

Yhteistyöstä elinvoimaa instituutioille
Taide elämän muutoksessa
Charlotte Engelkes
Montri Toemsombat

SANNA IIRÄLÄINEN/ARX

Luovuuden merkitys ihmisille on noussut yhä keskeisemmäksi aiheeksi hyvinvoinnissa. Taiteellisessa toiminnassa luovuus kulkee itsestään selvästi mukana. Nyky-yhteiskunnassa myös instituutioiden on kyettävä toimimaan luovasti, oli kyse sitten taiteellisesta toiminnasta, yhteistyöstä tai taloushallinnosta.

Yhteistyöstä elinvoimaa instituutiolle

Yksi *ARS 06 – Toden tuntu* -näyttelyn keskeisiä teemoja on hyvän ja pahan suhde ihmisessä toiminnassa. Nykyajan ihmisellä ei ole täyttä varmuutta oikeasta ja väärästä, vaan kaikki on monimutkaistunut ja asiat ovat hyvin suhteellisia. Myös taide on suhteellista, se ei ole hyvää tai pahaa vaan molempia. Taiteen luovuus on sen kyyssä auttaa näkemään asioita toisin, vallitsevien käsitysten luomien raja-aitojen yli ja ohi. Taide rikkoo yksilön omaksuttuja, opittuja ja totuttuja ajatuskuvioita, mutta samanaikaisesti auttaa häntä jäsentämään maailmaa. Tässä paradoksissa parhaimmillaan on taiteen luovuus.

Nyt ei riitä, että taidemuseot tarjoavat uusia sisältöjä, uusia näyttelyitä ja ohjelmistoja. Luovuutta täytyy löytyä myös instituutioiden uusien toimintatapojen kehittämisestä. Keskeinen havainto kehittämiselle on ymmärrys, että emme voi toimia yksin. Verkottuva museo hakee aktiivisesti yhteistyökumppaneita ja sitä kautta luo itselleen uutta toimintakulttuuria.

TALOUDELLISET HAASTEET

Tulostavoitteet on asetettu korkealle. Kasvava kilpailu ihmisten vapaa-ajasta ja toisaalta jatkuvasti vähenevät taloudelliset resurssit ovat tosiasioita. Valtio edellyttää että, kulttuurilaitokset etsivät aloitteellisesti omaa rahoitusta. Taidemuseoiden ja markkinatalouden suhde on tärkeääkin tärkeämpi aihe taidemuseomaailmassa. Rahaa on löydettävä eri lähteistä.

Tämä edellyttää kulttuurilaitoksilta, myös Kiasmalta, aktiivista ja näkyvää markkinointia. Ilman tehokasta sponsorihankintaa ja ammattitaitoista markkinointia toiminnan kehittäminen tai edes nykyisen tason säilyttäminen on mahdotonta. Pelkästään valtion rahoittamana moni laaja taidehanke olisi jäänyt toteuttamatta. Taloudelliset resurssit takaamalla turvataan taiteellisen toiminnan korkea laatu ja riippumattomuus. Luovuuden on ohjattava rahan käyttöä eikä päinvastoin.

Varainhankinta ja markkinoinnin kehittäminen vaatii taidemuseoilta ja sen työntekijöiltä uskomattoman paljon työtä ja uutta osaamista. Kiristynyt talous lisää eri tahoja yhdistäviä yhteistyöhankkeita ja projekteja niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Yhteistyökumppaneita on etsittävä muiden kulttuurialan toimijoiden lisäksi myös liikemaailmasta.

INNOVATIIVISTA YHTEISTYÖTÄ

Kiasman kohdalla yhteistoiminta on aivan selvästi ollut monien uusien ideoiden, näkemysten ja innovatiivisten kohtaamisten edellytys. Luovasti ajattelevia yhteistyökumppaneita on löytynyt kulttuurialan toimijoiden lisäksi muilta yhteiskunnan alueilta sekä liike-elämästä.

Kiasman luovuuksilaboratoriossa kehitellään uusia hankkeita, joista ARS-näyttelyn aikana järjestetään taiteen roolia hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa käsittelevä seminaari. Stakesin kanssa yhteistyönä toteutettava seminaari toimii lähtölaukauksena ohjelmatyölle, jonka päämääränä on edistää taiteen- ja sosiaali- ja terveysalan kohtaamisia sekä koota yhteen kentällä jo olevaa osaamista ja tietoutta.

Lähialueiden kanssa yhteistyönä toteutettavien näyttelyiden rinnalle ovat nousseet erilaiset monimuotoiset yhteistyöverkostot, joissa Kiasma toimii aktiivisesti myös seiinensä ulkopuolella. Esimerkki tällaisesta alueellisesta yhteistyöstä on lukuisten toimijoiden kanssa suunniteltu kulttuurivaihtoon perustuva Karjala-projekti.

Yksi kirkkaimpia hankkeita on varmasti ollut viime vuonna päättyneet Kiertokoulu-yhteistyö Vattenfall Oyj:n kanssa. Nyt yhteistyömme jatkuu uutena valtakunnallisena hankkeena, joka toteutetaan yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on vahvistaa nuorisosaatosta taidekasvatustyötä.

Monika Sosnowska:
Suihkulähde, 2006
Courtesy Foksal Gallery Foundation

Charles Sandison:
Conclusion, 2005
Courtesy Baronian_Francey, Belgium / the artist

Myös uusi teknologia on osa luovuusajattelua. Yhteistyö PlayStationin kanssa on mahdollistanut uusia tapoja tuottaa pedagogista materiaalia yleisön iloksi ja tueksi.

□ **Tuula Karjalainen**
Kiasman johtaja

VLADIMIR POHOKAI

SAINNA IKÄLÄINEN/KA

© 2005 SANDISON-AHOLA AV

Symbolimeri julkisivussa

ARS 06 tuli osaksi kaupunkilaisten elämää jo joulukuussa, kun julkisivumme alkoi koristautua suuren juhlan kunniaksi. Seinämme hunnuttautuivat himon, vihan, houkutusten, siehlutuskiskelen ja vastuun symboleilla, jotka yhdessä kutsuvat pohtimaan ARS-näyttelyn ja elämän syviä teemoja. Julkisivu herättää yhä runsaasti huomiota sekä ohikulkijoiden että median keskuudessa.

Kun ryhdyimme suunnittelemaan ilmettä ARS 06 -näyttelylle, kävimme pitkiä ja palkitsevia keskusteluja helsinkiläisten suunnittelutoimistojen väen kanssa. Yhteinen sävel löytyi Taivas Designin kanssa. Ihastuimme ehdotetun ilmeen moniulotteisuuteen ja muuntautumiskykyyn. Se sopi niin näyttelyluetteloon kuin kynttilän vyötteeseen, julkisivuun kuin esitteeseen tai rintamerkkiin, menettämättä vahvuuttaan. ARS 06 -ilme aktivoi mielikuvituksen. Katsoja voi valita symboleista mieluisensa, meditoida niiden äärellä tai ryhtyä rakentamaan tarinaa; linkkejä symbolien välillä.

Alkuperäisestä ajatuksesta on tänään jäljellä viisi väriä ja niiden symboli-

sisältö: luontosuhteen ja vastuun vihreä, vihan ja väkivallan musta, henkisyysvioletti, intohimon ja mielihyvän pinkki sekä mammonan kulta. Aluksi itse symboleja oli satoja. Niitä karsittiin ja hiottiin kuukausien saatossa ja jäljelle jääneet symbolit ovat jokainen itseenäisesti merkityksellä ladattuja, mutta toimivat myös yhdessä.

ARS 06 -näyttelylle suunniteltua ilmettä on sovellettu laajasti, yhteistyökumppanimme Nelosen jatkuu-tunnusanimmaatioista ARS-viinipullon etiketteihin. Markkinoinnin ja tuotteistuksen toteuttamiseen ovat osallistuneet useat organisaatiot ja kymmenet ihmiset intohimolla, vaivojaan säästämättä. Yhteistyökumppaneiden innostus oli palkitsevaa.

On ollut hienoa nähdä miten paljon taide ja ARS-näyttelyn teemat alasta riippumatta ovat koskettaneet.

Kiasman laajan ARS-oheistuotevalikoiman ja energisen markkinoinnin tarkoituksena on tuoda taidekokemus osaksi ihmisten elämää, vaikka he eivät vielä olisi näyttelyä nähneetkään, ja samalla myös pidentää näyttelyn muistoa, jatkaa elämystä arkeen. Haluamme olla mukana yhteiskunnan toiminnassa monin tavoin ja Kiasman kaltaiselle kulttuuriorganisaatiolle on jo arkea olla sitä myös tällä saralla.

□ **Annikka Klinge**
Yhteistyöpäällikkö

KUVA: MIKKO SINERVO

Kiasman toimintapapereihin on ARSin aikana ilmestynyt uusi kolmen sanan ketju "taide hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa". Sanat kalskahtavat isoilta, ja toinen toisiinsa liitettynä ne kuulostavat jo melkein nolostuttavan mahtipontisilta. Että taide vaikuttaisi yhteiskuntaan ja tuosta vain uudistaisi hyvinvointivaltiota? Onkohan Kiasmaan tarttunut pompöösiyden kahdeksas kuolemansynti?

Taide elämän muutoksessa

Tätä on mietittävä tarkemmin. Ei ole ennenkuulumatonta, että museot perustelevat toimintaansa erilaisten ylevien, mutta vaikeasti todennettavien pyrintöjen kautta. Museothan ovat jo tovin olleet tukemassa esimerkiksi kansalaisten henkistä ja eettistä kasvua tai identiteetin voimistumista. Kiasman ajatus hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisesta ei silti seuraa muistiorganisaatioiden tavanomaisia liturgioita taiteen ja kulttuuriperinnön tallentamisesta tuleville sukupolville. Kiasman muisti-tehtävänä on aktiivisesti muistaa ja muistuttaa taiteen keinoin maailman moninaisuudesta ja vaihtoehtoista – ilman puhtaasti arvottavaa tai opettavaista asennetta.

Mutta minkälainen on tämä taiteen hyvinvointia tuottava voima? Nykytaiteen historiallehan on ollut ominaista sen miinusmerkkisyys. Vähä vähältä on taiteesta vähennetty kaikki se, mitä aiemmin on pidetty taideteosten hyvinä ja varmoina tunnusmerkkeinä. Tiedättehän, taide-

teos ei enää välttämättä ole taiteilijan itsensä tekemä, vaan se voi olla mikä tahansa löydetty tai teollisesti tuotettu esine. Eikä taide tarvitse edes esineen kiinteää olomuotoa: taiteeksi voivat määrittyä mitä erilaisimmat prosessit tai tapahtumasarjat. Taiteen perusedellytykseksi ei vaadita myöskään taiteilijan välitöntä tai jatkuvaa läsnäoloa – saatikka taidemuseoiden tai gallerioiden tarjoamaa institutionaalista viitekehystä.

Mitä tästä karsimisesta sitten jää jäljelle? Jos taiteeksi voidaan nimetä miltei mitä tahansa, missä tahansa tai kenelle tahansa, ei kiinnostavaa ole se, miltä taide näyttää vaan se, minkälaisia suhteita ja tilanteita se ympärilleen luo. Tilanteiden taiteessa keskiössä on vaihto: taide tuo erilaisia ihmisiä yhteen jakamaan ja vaihtamaan ajatuksiaan, aikaansa ja tunteita. Samalla taide tuo vääjäämättä esiin myös maailman moniarvoisuuden. Tällöin erilaisuudet menettävät dogmaattista painoarvoaan ja nousevat

synnyttämään uudenkaltaista yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta – hyvinvointia.

Suomalaisen, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden ihanteille rakennetun hyvinvointivaltion ensisijaisena tehtävänä on ollut elämän perustarpeiden turvaaminen kaikille. Jokaiselle on tunnustettu yhtäläinen oikeus ruokaan, asuntoon tai vaikkapa puhtauteen. Silti hyvinvointiyhteiskunta ei ole onnistunut realisoimaan ihanteitaan: huono-osaisuuden kierrettä ei ole saatu pysäyttämään. Kun työelämä kuluttaa, suorittamispeikko ahdistaa tai minuus on muuten vain kadoksissa voi osallisuus taiteeseen avata väylän toisiin näkemiseen ja muutokseen. Taide voi tuoda normalisoivien ja tasapäistävien rutiinien maailmaan spontaania epäjärjestystä, ennakoimattomuutta ja leikkilistä kokeilua.

Taiteen ja hyvinvointivaltion liitto merkitseekin siirtymistä pois taiteen poikkeuksellisuudesta kohti arkipäiväisiä hetkiä ja asioita. Taiteen asema avantgarden etujoukoissa vaihtuu tiivistyneeseen läsnäoloon nyt-hetkessä: siinä mitä jo on. Taide ei etsi, löydä tai tavoittele uutta, vaan toimii entistäkin selkeämmin arjesta nousevan muutoksen välineenä. Kovin arkipäiväiseltä vaikuttaakin vaikkapa Kiasman vetämä *Villa Nova* -taideprojekti, jossa **Forest Camp** -ryhmä grillaa makkaraa, viettää vapaa-aikaansa ja tuunaa hirsikalusteita asunnottomien alkoholismiensa kanssa. Taiteen ja elämän raja-aidat hämärtyvät.

Ihan kaikkea taide ei silti ratkaise, vaikka taiteen terveyttä ja hyvinvointia edistävä vaikutus onkin lääketieteellisesti todennettu. Taiteen

Pompöösiyden kahdeksas kuolemansynti?

Taiteen ja elämän raja-aidat hämärtyvät.

Taideteos ei enää välttämättä ole taiteilijan itsensä tekemä.

Taiteen laupeudentyössä sokeat saattavat pysyä edelleen sokeina, juopot juoppona ja köyhät köyhinä.

laupeudentyössä sokeat saattavat pysyä edelleen sokeina, juopot juoppona ja köyhät köyhinä. Osallistuva taide – niin kuin elämä itsekin – on paalutettu monien epävarmojen ja ennakoimattomien tekijöiden päälle, jolloin niiden lopputulosta on mahdoton ohjata tai määrätä.

Siten taiteen tehtävä ei ole tavoitella utooppisia tai perusluonteeltaan kuvitteellisia yhteiskuntajärjestelmiä, vaan olla elämäntapoina ja toimintamalleina ympäröivässä todellisuudessa. Sen perusta on ihmisten oikeudessa omaan luovuuteensa. *Taide hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa* -ohjelma haluaakin purkaa yhteiskunnan tiukkoja sektorijakoja ja kutsua taiteen aktiiviseksi toimijaksi elämän kaikissa osa-alueissa. Tämänkaltaista taiteen ja hyvinvointiyhteiskunnan pientä ja arkista liittoa Kiasma edistää.

□ **Riikka Haapalainen**
vastaava museolehtori

Taide hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa -ohjelma-hanke on Valtion taidemuseon/Nykytaiteen museo Kiasman aloitteesta syntynyt syksyllä 2005 yhteistyöverkosto. Sen alkuvaiheen toimintaan on osallistunut Stakes, Terveystta kulttuurista -verkosto, Työministeriö, Taideteollinen korkeakoulu, Teatterikorkeakoulu, Kuvataideakatemia sekä Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus.

Montri Toemsombat: Taiteilijalla on vastuu

”Opiskeluajanani tajusin, miten tärkeää työtä taiteilijat tekevät ja että he ovat vastuussa välittämistään ajatuksista ja maailmakuvasta. Käsitin varhain, että taiteella pystyy myös auttamaan toisia ja itseään. Suhtaudun siihen hyvin vakavasti”, thaimaalainen taiteilija Montri Toemsombat kertoo intendentti Marja Sakarin haastattelussa.

Vanhempasi ovat maanviljelijöitä, joten vietit lapsuutesi maaseudulla. Kertoisitko jotain lapsuudestasi?

Vietin aivan tavallisen lapsuuden kotikylässäni, Thaimaan koilliskulmassa Chaiphumin maakunnassa. Siellä opin, mitä elämä on iloineen ja suruineen. Maaseudulla on paljon helpompaa irtaantua kopiiristä. Vietinkin useita päiviä niityillä puhveleita paimentamassa (paimentaminen kuului tuolloin lasten tehtäviin, ja puhveleita oli maaseudulla vielä paljon) tai kiipesin puuhun haaveilemaan ja lauleskelemaan lauluja unohtaakseni alhaalla maanpinnalla odottavat murheet.

Miten päätit ryhtyä taiteilijaksi? Oliko ympärilläsi taiteilijoita vai oliko se täysin yksilöllinen päätös?

Muistan hyvin elävästi, kuinka isäni, veljeni ja siskoni opettivat minua piirtämään. Minulla oli heti lahjoja piirtämiseen. Koulussa eräs opettaja huomasi minun olevan lahjakas visuaalisessa taiteessa ja kannusti minua osallistumaan paikallisiin pikkukilpailuihin. Kun oli aika lähteä yliopistoon, eräs toinen opettaja sai minut hakemaan Bangkokissa sijaitsevan Chulalongkornin yliopiston taidelaitokselle. Kävin jättämässä hake-

muksen heti seuraavana päivänä, joka oli viimeinen hakemustenjättöpäivä.

Taiteesi perustuu muutamiin buddhalaisuuden perusajatuksiin. Kertoisitko buddhalaisuuden vaikutuksesta taiteeseesi.

Olen syntynyt maassa, jonka kulttuuri on buddhalainen. Vaikka Thaimaan buddhalaisuudessa on paljon vaikutteita animismista ja muodollisiin perinteisiin sisältyy paljon taikauskoa ja rituaaleja – täysin Buddhan oppien vastaisesti – buddhalainen viisaus on soluttautunut syväälle thaiyhteiskuntaan. Buddhalaisuuden vaikutus näkyy siinä, miten thaimaalaiset käyttäytyvät yhteiskunnan arjessa ja suhteessa toisiin ihmisiin, elämään ja kuolemaan. Buddhalaisuus läsnä olevana ja ei-transsendenttisena ajatteluna on varma väline, jonka avulla voimme hallita surua ja kärsimystä.

Teokseni liittyvät läheisesti elämäni ja henkilökohtaisiin kokemuksiini, joten buddhalaisuuden merkitys on suuri, se on osa henkistä maailmaani. Löysin hiltain uudelleen buddhalaisen ajattelun todellisen syvyyden ja meditaation hyvän vaikutuksen. Meditaatio on erittäin tehokasta terapiaa, jota pitäisi käyttää

laajemmin. Olen yrittänyt välittää taiteellani palasen tätä viisautta auttaakseni toisia.

Kerroit asuneesi vastikään jonkin aikaa buddhalaisessa luostarissa. Kertoisitko hieman luostarin päiväohjelmasta ja siitä, miten oleskelusi luostarissa vaikutti taiteeseesi.

Buddhalaisessa perinteessä kannustetaan vetäytymään hetkeksi luostariin. Esimerkiksi Thaimaassa miehen pitää perinteisesti pukea munkin kaapu ylleen ja astua temppeeliin vähintään kerran elämässään. Temppeeli on avoin rakennus, jonne voi paeta milloin tahansa. Luostariin vetäytyvillä henkilöillä on monia syitä: he hakevat rauhaa, haluavat harjoittaa itsetutkiskelua tai koota ajatuksensa, ratkaista sisäisiä ristiriitoja, paeta perheitä tai poliisia tai vaikkapa opiskella ilmaiseksi munkkien johtamissa kouluissa.

Kokemukseni temppeleissä oli kuin henkisen hyvinvoinnin tilinpäätös, eräänlainen mielen ”tarkistus”.

Päivärytmi on hyvin tiukka: herätys keskellä yötä, yhteinen rukous, ruoan etsintä, temppelein siivous, meditointi,

opinkappaleiden opettelu. Aterioita oli yksi päivässä. Tällainen kurinalaisuus ehdollistaa ja auttaa keskittämään mielen omaan itseen. Ensimmäisissä meditaatioharjoituksissa tutkiskellaan itseä ja tullaan tietoiseksi ruumista ja mieltä rajoittavista ehdollisuuksista. Mielen ja viettien hallintaan ei siis pyritä heti, vaan sen sijaan pyritään saavuttamaan tietoisuuden tila. Ensin on hyväksyttävä, että kaikki on suhteellista ja katoavaista, ja siltä pohjalta opitaan, että on olemassa keinoja, joilla voi päästä eksistentiaalisesta kärsimyksestä ja pahoinvoinnista. Jos haluaa, voi harjoittaa henkistä työtä joko munkkien avustuksella tai ilman ja pyrkiä saavuttamaan niin kutsutun tietoisuuteen heräämisen. On siis kuljettava Keskitietä, henkisesti keskellä olevaa polkua, jossa kaksinaisuudet yhdistyvät eivätkä pyri erkanemaan. Henkisesti on pyrittävä asettumaan tien keskiosaan, jossa voimat kumoavat toisensa, jossa ei tapahdu mitään ja jossa kaikki on mahdollista.

Tietoisuus, huomio, keskittyminen ja ututteruus ovat avaimia, joilla buddhalaisen viisauden portit avautuvat. Buddhalaisuus on ennen kaikkea työtä.

Temppeleissä tajusin, että keskitalle on vaikea päästä ja etten ollut vielä valmis. Sitä vastoin havaitsin temppeleitä ympäröivässä luonnossa kaiken sen, joka kuvaa buddhalaisen ajattelun perustaa: katoavaisuutta, suhteellisuutta, elämän pateettista voimaa, joka on vain harhaa. Luonto näkyy voimakkaasti teoksissani.

Onko meditoinnilla suora vaikutus taiteeseesi?

Meditointi on keino kehittää mieltä, mutta se ei ole itsessään mikään päämäärä. Meditoinnin avulla voidaan tarkastella todellisuutta ja nähdä se sellaisena kuin se on: katoavaisena – se on siis harhaa. Meditointi auttaa näkemään itsensä, tulemaan tietoiseksi egon harhasta ja pääsemään sen ehdollisuuksis-

ta. Meditointi näkyy työssäni keinona tai terapiana, jota pyrin välittämään. Sitä vastoin en usko, että meditointi vaikuttaisi suoraan taiteentekoon.

Aiot hakea ensi vuonna oleskelulupaa Pariisiin. Luuletko taiteesi muuttuvan Euroopassa?

Kuten jo kerroin, taiteeni perustuu elämäni. Ranskassa elämä jatkuu. Olen siellä itse kysymyksineni, epäilyksineni ja ristiriitoineni. Tiede on vahvistanut, että maailmassa on vain yksi ihmisrotu – Pariisissa vastaan kävelee siis sama homo sapiens.

Länsimaisen ajattelun merkittävin ero liittyy mielestäni teistisiin uskontoihin. Samalla tavalla kuin buddhalaisuus sojuttautuu tiedostamatta itämaiseen ajatteluun, teistiset uskonnot vaikuttavat kollektiiviseen ja yksilölliseen käyttäytymiseen. Kristinuskon pohjana ovat kiusaukset, egon kuolemattomuus ja usko absoluuttiseen voimaan. Se synnyttää vuorotellen kiusauksen luoda ja tuhota. Tämä johtaa länsimaissa kiistattomaan kulttuuriseen voimaan, joka on kyllä mielenkiintoista.

Luulen, että länessä tarkastelen toisenlaista kärsimystä ja eksistentiaalisen pahoinvoinnin uusia ilmenemismuotoja. Minulla on niihin vastalääke.

Tulet Suomeen toukokuussa valmistamaan riisi-installaation Kiasmassa. Kertoisitko tästä uudesta työstäsi.

Installaation aiheena on monistuminen ja luonnon ja kulttuurin kiertokulkuun siirtyminen. Tämä käsite liittyy buddhalaisuuden oppeihin, ja siinä korostetaan läsnäoloa.

Teoksessa korostetaan kokemuksen, muistojen, käytäntöjen kertauksen ja tietojen säilyttämisen merkitystä, ja siinä paljastetaan samalla rituaalien ja transsendenttisuuden pohjimmainen tehotomuus.

Huone X:n katosta kiilamaisesti putoava luonnonvalo antoi ajatuksen onkalosta, kuopasta tai maahan kaivetusta kolosta, jonka tarkoituksena on vastaanottaa siemen. Installaatiossa esitetyt kohteet esittävät läsnäoloa, säilytettävää arretta tai jyvää, jonka sisällä olevan ytimen on tarkoitus itää ja versoa.

Itäneistä riisinyivistä tehdyt mietiskelijöitä esittävät patsaat asetetaan käytännössä riippumaan riviin seinän viereen pystysuoraan kattoikkunan alle, mikä tuo mieleen itämaiden luolat, joissa on Buddhan kuvia.

Äänenä käytetään pisara pisaralta tippuvan veden ääntä. Näin pyritään luomaan mietiskelyyn ja meditointiin sopiva ilmapiiri.

□ **Marja Sakari**
intendentti

Montri Toemsombat

SAMPA IVALAINEN/KKA

Maaria Wirkkala: Vakain aikein, 2006

Motohiko Odani, Jota Castro, Vanna Bowles, Petah Coyne ja Mariele Neudecker rakentamassa teoksiaan ARS 06 -näyttelyyn.
Kuvat: Sanna Ikäläinen, Pirje Mykkänen, Petri Virtanen /KKA

ARS 06:N
KULISSEISSA

Diorin vahat Kiasman lattialla

Kuinka Maaria Wirkkalan lattia liikkuu? Mitä konservattori tekee harjanvarteen kiinnitetyllä oluttuopilla? ARS:n kulissit avautuvat, kun tekniikan projektipäällikkö Petri Ryöppy ja konservattori Siukku Nurminen kertovat näyttelyn rakentamisen ja ylläpidon yksityiskohdat.

Museon näyttelymestarit vastaavat museon muun teknisen henkilökunnan kanssa niin näyttelyesineiden kuljetuksesta ja käsittelystä kuin myös teosten varastoinnista ja turvallisuudesta. He rakentavat ja ripustavat näyttelyt yhteistyössä konservattorien ja teoksiaan esille asettavien taiteilijoiden kanssa. Tekninen henkilökunta huolehtii myös näyttelytiloista. "Tällainen iso näyttely vaatii jatkuvaa ylläpitoa. Näyttelytiloja ja teoksia on huollettava ajoittain", projektipäällikkö **Petri Ryöppy** kommentoi.

ARS 06 eroaa muista näyttelyistä teknisen henkilökunnan silmin erityisesti suuren volyyminsa vuoksi. "Kun koko talo laitetaan kerralla uusiksi, ja vain yhtä näyttelyä varten, kaikkea on paljon. Näyttelyyn osallistuu yli 40 taiteilijaa, ja teoksia on noin 100. Kaikkien teosten ripustaminen ja asentaminen oli iso urakka, vaikka rakentajia oli melkein kaksinkertainen määrä normaaliin verrattuna. Erityisesti eri rakennusvaiheiden tarkka suunnittelu korostuu isoissa projekteissa, koska näyttelyt rakennetaan vaiheittain", Ryöppy kertoo.

LIIKKUVA LATTIA

Näyttelyitä koottaessa suurin osa teoksista lainataan yleensä muista kokoelmista tai taiteilijoilta. Taidetta myös tuotetaan museossa. Taiteilija suunnittelee ja toteuttaa teoksen yhdessä museon teknisen henkilökunnan kanssa. "Nämä projektit jäävät aina parhaiten mieleen. Niissä ollaan mukana alusta loppuun asti. Kokonaisen teoksen syntyprosessin seuraaminen ja toteuttaminen on mielestäni kaikkein mielenkiintoisinta tässä työssä", Ryöppy kertoo.

ARS 06 -näyttelyä varten tuotettuja teoksia ovat mm. sveitsiläisten taiteilijoiden **Gerda Steinerin** ja **Jörg Lenzlingerin** *Joutsenlampi* sekä **Maaria Wirkkalan** *Vakain aikein*. Koko tuotantoprosessi voi olla hyvin pitkä. Steiner ja Lenzlinger vierailivat viime kesänä Suomessa kokoamassa materiaalia teostaan varten. Taiteilijat rakensivat teostaan Kiasmassa joului- ja tammikuussa. Wirkkalan teoksen suunnittelu aloitettiin Kiasmassa jo vuoden 2005 keväällä. Ryöppy korostaa, että taiteilijan idean ymmärtäminen on tärkeää ennen kuin

teknisen toteutuksen suunnittelu voidaan edes aloittaa. Toteutuksen mahdollisuuksia on yleensä monia, sen takia teoksen idean on täsmennyttävä. Ryöppyn mukaan tähän prosessiin menee joskus runsaasti aikaa, vaikka tuotantokäytännöllä painaisi jo päälle.

"Wirkkalan teoksen idea on asettaa katsoja konkreettisesti ja ajatuksellisesti tyhjän päälle. Taiteilija halusi rakentaa lattian, joka paljastaa olemisen epävarmuuden. Keskustelimme pitkään, millaisen liikkeen taiteilija lattiaan halusi. Lattian tuli reagoida herkästi ja epävakaisesti jo yhden ihmisen liikkeeseen. Raskas iso kivi lattialla asetti erityisiä haasteita.", Ryöppy havainnollistaa Wirkkalan teoksen syntyprosessia.

Ryöppy kertoo vielä, että museoissa tuotettujen teosten teknisen toteutuksen suunnitteluun vaikuttaa myös se, halutaanko ne asettaa myöhemmin uudelleen esille. Tällöin on jo suunnitteluvaiheessa otettava huomioon, että purkaminen ei voi tapahtua teosta rikkomalla. Osa teoksista, kuten Steinerin ja Lenzlingerin *Joutsenlampi*, on ainutkertaisia

Gerda Steiner & Jörg Lenzlinger: Joutsenlampi, 2005

eikä niitä koskaan rakenneta uudelleen. "Se on osa nykytaidetta. Teos häviää olemasta, kun se puretaan. Pitkän tuotantoprosessin aikana kiintyy helposti teokseen, ja purkaessa tulee joskus surullinen olo, kun tietää ettei teosta voi enää nähdä."

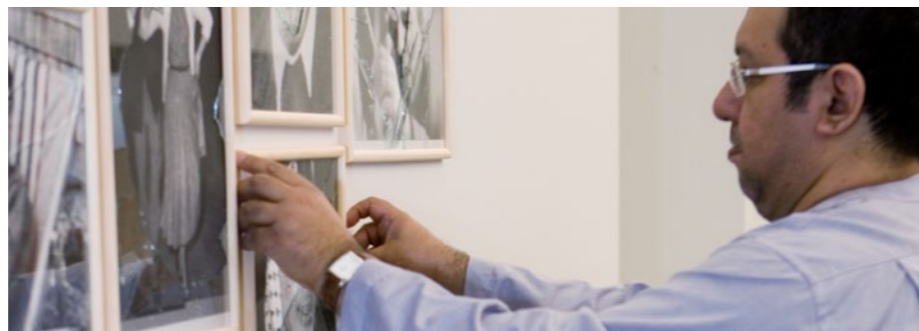
DIORIN VAHAT

Taiteen konservointi liitetään usein vanhojen taideteosten korjaukseen ja kunnossapitoon. Kiasman konservoattori **Siukku Nurminen** kertoo toimenkuvastaan erityisesti nykytaiteen näkökulmasta. Yksi tärkeimmistä tehtävistä on museoiden ja kokoelmien välillä kulkevien teoslainojen huolellinen dokumentointi. "Kirjaamme teoksen kunnan yksityiskohtaisesti sekä sen tullessa museoon että lähtiessä. Konservoattorit ovat myös mukana näyttelyn rakentamisessa, ja me korjaamme tarvittaessa kuljetuksessa vahingoittuneita teoksia. Tämän lisäksi huolehdimme näyttelyteosten ylläpidosta yhdessä näyttelymestarien ja salivalvojen kanssa," Nurminen valottaa konservoattorin työnkuvaa.

Nurminen kertoo, että ARS 06 -näyttelyn pystytyksen työläimmät teokset olivat **Petah Coynen** *Nimetön #1111 (Pikku-Edin tytär Margaret)* ja *Nimetön #1163 (Kotimaa)*. Massiiviset teräsrunkoiset veistokset saapuivat valtavissa kuljetuslaatikoissa. Osina tulleiden veistosten kokoaminen ja viimeistely vei rakentajilta muutaman kokonaisen päivän. "Pelkäämme veistosten kokoamista varten

saimme 40-sivuisen ohjekirjan. Purkuohjeita on saman verran. Taiteilijalla on tosin mennyt pari vuotta veistoksen tekemiseen".

Pieniltä onnettomuuksilta näyttelyn rakentamisessa ei aina säästy. Coynen veistokset koostuvat suurimmaksi osaksi teräsrunkoon kiinnitetyistä, vahaan kastetuista kukista. Kun konservoattorit viimeistelivät teosta ARS 06 -näyttelyä varten, vahaan kastettuja kukkia kiinnitettiin teokseen lisää. "Paikkailimme muutenkin kuljetuksen jälkiä. Meillä oli lattialla ämpäri, jossa pidimme vesihauhteessa **Christian Diorin** kehittämää erikoisvaha. Teokseen kiinnitettävät kukat kastettiin ensin siihen yksitellen, ja sen jälkeen olikin jo kiire kiinnittää ne oikealle paikalle ennen vahan kuivumista. Kiireessä onnistuin kompuroimaan, ja vahaämpäri kaatui keskelle salin lattiaa. Onneksi itse teos pysyi vahingoittumattomana. Lopputuloksena näyttelyvieraat voivat nähdä vahan jättämän läiskän salin lattiassa, muiston ARS:n rakentamisesta."

Jota Castro: Ikonien rikkominen, 2006

MIELIKUVITUKSELLISET TYÖVÄLINEET

Monimuotoinen nykytaide asettaa vaihtuvia haasteita konservoattoreille. Teosten ylläpito ja huolto vaatii ajoittain mielikuvituksellisia ratkaisuja ja työvälineitä. Nurminen näyttää Steinerin ja Lenzlingerin *Joutsenlampea* varten kehittämänsä työkalut. Installaation "lampi" koostuu moottoriöljystä sekä nestemäisestä ureasta, joka toimii lannoitteena lammen reunoilta kohoavalle vaaleanpunaiselle kasvustolle. Lannoitetta on lisättävä säännöllisin väliajoin ja "lampeakin" on hoidettava. "Tällä ureaa kaadetaan varovasti lammen keskelle", Nurminen kertoo ja näyttää omatekoista työvälinettä, pitkää harjanvartta, ja sen päähän kiinnitettyä muovituoppia. Harjanvarteen kiinnitetyllä vispilällä puolestaan sekoitetaan ja tasoitetaan *Joutsenlammen* öljypintaa.

"Konservoinnin työkalu numero yksi näyttelysaleissa on rikkalapio ja kihveli," Nurminen havainnollistaa **Montri Toemsombatin** *Hengitys sisään / hengitys ulos* -teoksen luona. Toemsombatin installaation shakkiruudukon hiekalla on tapana aina välillä levitä salin lattian puolelle. "Käytämme teosten huollossa myös paljon erilaisia pensseleitä, suteja ja harjoja. Esimerkiksi **Berlinde de Bruyckeren** *Mykän hevosen* turkkia on harjattava päivittäin, jotta kiilto säilyisi".

Petri Ryöppy ja Siukku Nurminen kertoivat työstään ja ARS 06 -näyttelyn rakentamisesta Näin tehtiin ARS -yleisökierron sarjassa.

□ **Vappu Penttilä**
Viestintäharjoittelija

ARS-ilmeen on suunnitellut Raijas Design

Kiasma-kalenteri

AES+F VENÄJÄ, Michaël Borremans BELGIA, Jota Castro PERU, Jake & Dinos Chapman ISO-BRITANNIA, Petah Coyne USA, Amy Cutler USA, Berlinda De Bruyckere BELGIA, Willie Doherty POHJOIS-IRLANTI, Juan Manuel Echavarría KOLUMBIA, El Perro ESPANJA, Angelo Filomeno ITALIA, Carl Michael von Hausswolff & Thomas Nordanstad RUOTSI, Kent Henricksen USA, IC-98 SUOMI, Jesper Just TANSKA, Tellervo Kalleinen & Oliver Kochta-Kalleinen SUOMI/SAKSA, Juul Kraijer HOLLANTI, Edouard Levé RANSKA, Shu-Min Lin TAIWAN/USA, Walter Martin & Paloma Muñoz USA/ESPANJA, Muntean/Rosenblum ITÄVALTA, Mariele Neudecker SAKSA, Jun Nguyen-Hatsushiba JAPANI/VIETNAM, Lars Nilsson RUOTSI, Motohiko Odani JAPANI, Susan Philipsz ISO-BRITANNIA, Chloe Piene USA, Alexandr Ponomarev VENÄJÄ, Mark Raidpere VIRO, Charles Sandison ISO-BRITANNIA/SUOMI, Monika Sosnowska PUOLA, Gerda Steiner & Jörg Lenzlinger SVEITSI, Tabaimo JAPANI, Montri Toemsombat THAIMAA, Roi Vaara SUOMI, Adriana Varejão BRASILIA, Yuri Vasiliev VENÄJÄ, Sergio Vega ARGENTIINA/USA, Maaria Wirkkala SUOMI, Mai Yamashita & Naoto Kobayashi JAPANI.

ARS 06 – Toden tuntu

21.1.–27.8.2006

Taide etsii erilaisia tapoja ymmärtää todellisuutta. ARS 06 keskittyy taiteen rooliin osana ihmisyyttä.

TAIDETAPAHTUMIA

Tarkennus inhimilliseen tekijään

to 18.5. klo 17

Taiteilija Roi Vaaran kokoama ARS-performanssiohjelma: High Heel Sisters, Kurt Johannesen, Antti Laitinen, Taje Tross.

Meditaatiopiknik

to 15.6. klo 17

Taiteilija Montri Toemsombat johdattelee meidät hiljentymään hetkeksi. Meditaatiotapahtumassa keräännytään yhteen mietiskelemään ja viettämään aikaa ohjelman parissa.

Kiasman sukujuhlat

su 20.8. klo 12–16

Tervetuloa viettämään Kiasman sukujuhlia! Mukaan on kutsuttu kaikenikäiset ja -kokoiset suvut, heimot ja seurueet. Ohjelmassa on aitojen kesäjuhlien tapaan musiikkia ja yhdessäoloa, työpajoja ja makkaranpaistoa niin lapsille kuin aikuisillekin. Tarjolla on myös ARS-opastuksia kaikenkielisille korville savon huastajasta englanttiin, viron räähkijästä portugalisiin. Sään salliessa ohjelmaa on myös Kiasman pihanurmella.

VAIHTUVAT PROJEKTIT

Huone X, museolipulla

Unilelu 27.4.–14.5.

Jenni Leskisen installaation ja työpajojen pääroolissa ovat unilelut.

CAMP-laboratorio 16.5.–11.6.

Kuvataidekatemian maalauksen ja grafiikan osastojen työpaja ja näyttely.

Riisi/Elämä 15.6.–23.7.

Thaimaalaisen Montri Toemsombatin installaatio.

Collaboration 25.7.–27.8.

Kansainvälisten taideopiskelijoiden työpaja ja näyttely.

Takaikkuna, vapaa pääsy

Siperian halki 20.4.–2.7.

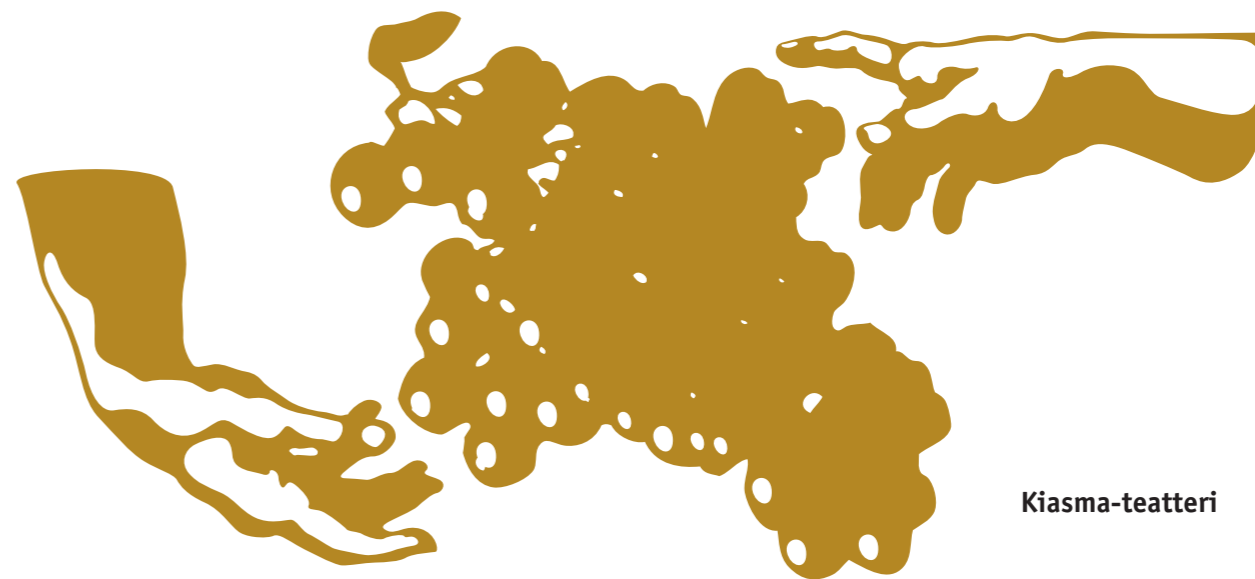
Tutkijat ja mediataiteilijat kohtasivat Siperian halki kulkevassa junassa syyskuussa 2005. Takaikkunassa nähdään huhti-heinäkuussa projektin aikana syntyneiden teosten kuvauksia ja muuta materiaalia.

Villa Nova 1.8.–27.8.

Villa Nova on itähelsinkiläisessä lähiössä, Myllypurossa sijaitseva ”sosiaalisesti haasteellisten ryhmien” asuntola. Viime syksyyn asti asuntolaa asuttivat miehet, joiden henkilöhistoriasta löytyi vakavia päihdeongelmia ja pitkiä asunnottomuusjaksoja. Asuntola suljettiin syksyllä 2005 täydelliseen remonttiin. Väliaikaismajoituksessa Kalliossa käynnistyi osallistava taideprojekti, jonka yhtenä tarkoituksena oli synnyttää ympäristötaiteteos entisen kodin, Villa Novan pihamaalle elokuuksi 2006. Hankkeen taustavoimana on viisijäseninen Forest Camp -ryhmä, jonka taiteelliselle työskentelylle on ominaista osin improvisaatioon perustuva anonyymi ryhmätyö.

ARS 06 -näyttelyyn Villa Nova -projekti tulee kahdella tavalla. Asuntolan miehet vierailevat näyttelyssä opastetuilla kierroksilla. Elokuussa siirretään osa miesten ja Forest Campin yhdessä tuunaamaa teosta Kiasman Takaikkunaan. Takaikkunassa on tuolloin esillä myös prosessista kertynyttä dokumenttiaineistoa.

Villa Nova -projekti on toteutettu yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen kanssa.

SEMINAARIT

Rohkeus, ilo ja kriittisyys

– Taide hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa

Ke 17.5. klo 9.45–17 Kiasma-teatteri Seminaarissa pohditaan taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia toimia uudenlaisen hyvinvointiyhteiskunnan keskiössä. Ennakoilmoittautuminen huhtikuussa.

ARS-KIERROKSET

Vuoroin ARSissa

Ajatuksia ARS-teosten äärellä.

Ke klo 18. Museolipulla.

3.5. Vuoroin vieraisa, Umayya Abu-Hanna, suomalainen vuodesta 1981

10.5. ”Valitettavasti”, Tellervo Kalleinen, taiteilija ja Oliver Kochta-Kalleinen, taiteilija (suomi/englanti)

17.5. Camp, hyvä ja huono maku, Max Rynnänen, esteetikko

24.5. Rakkaus, Virpi Hämeen-Anttila, tutkija-kirjailija

Kesätauko

2.8. Luurankoja, nahkoja ja täytettyjä eläimiä, Arja Miller, Helsingin kaupungin taidemuseon vastaava museolehtori

9.8. Nykytaiteen poliittista historiaa, Otso Kantokorpi, toimittaja, kriitikko

16.8. Kuva ja kertomus, Saira Susiluoto, kirjailija

23.8. Liikkuva valokuva, Jan Kaila, kuvataiteilija, professori

PUHEOHJELMAA

ARS-taiteilijoita eri vuosikymmeniltä

Kuukauden ensimmäinen torstai klo 17.30

Seminaari-tila. Vapaa pääsy.

4.5. ARS 61 Kauko Räsänen

Yhteistyössä Kiasman ystävät ry:n kanssa.

TAITEIDEN YÖ

to 24.8.

Opastukset ARS 06 -näyttelyyn klo 18 ja 19.

Museolipulla.

TULOSSA

Maisema 23.9.2006 – syksy 2007

Maisemateoksia Kiasman kokoelmista.

Ars Fennica 14.10.2006 – 28.1.2007

4. ja Viides kerros

Ars Fennica -palkintoehdokkaiden yhteisnäyttely. Ehdokkaat Elina Brotherus, Markus Kähre, Elina Merenmies ja Anna Tuori.

Kiasma-teatteri

ARS-ESITYKSET

Charlotte Engelkes (Ruotsi)

Sweet

5.–6.5. klo 19. Liput 15/12 euroa

URB 06 – URBAANI FESTIVAALI

Helsinki 2.–13.8.2006

URB-festivaali esittää elokuussa seitsemännen painoksen kaupunkikulttuurin ja urbaanin taiteen tekijöitä. Toukokuun lopussa julkaistava ohjelma sisältää kotimaisia kantaesityksiä ja kansainvälisiä vieraita mm. Belgiasta, Yhdysvalloista ja Isosta-Britanniasta. Edellisvuosien tapaan luussa on yllättävä, moneen suuntaan rönsyilevä ja ennakkokäsityksiä romuttava tapahtuma. Festivaali julistaa ilon ja älyn, nuoren energian ja kriittisten näkökulmien tärkeyttä.

URB 06 tutkii taiteen ja kaupunkikulttuurin suhdetta. Se etsii uusia näkökulmia ja ehdotuksia kaupunkitilassa toimimiseen. Esityksiä ja tapahtumia löytyy myös teatteritilan ulkopuolella, vuoropuhelussa yleisön ja ympäristön kanssa. URB näkyy kaupungin kaduilla, klubeilla ja elokuvissa.

Itä-Helsingissä toteutettu yhteisöprojekti subURB saa jatkoa. URB-kesäduuni on 15–20-vuotiaille nuorille suunnattu työllistämisyhteistyö. Heinä-elokuussa toteutettavaan projektiin palkataan n. 40 nuorta työskentelemään kuukauden ajaksi tanssin, teatterin ja visuaalisen taiteen aloilla. URB-kesäduuni toimii neljässä alansa ammattilaisen johtamassa ryhmässä ja huipentuu 10. elokuuta Stoassa järjestettävään URB-tapahtumaan, jossa työn tulokset ovat yleisön nähtävissä.

URB 06 tapahtuu Kiasma-teatterissa, Kiasman ympäristössä, Stoassa ja muissa ennalta määrittömissä kaupunkitiloissa.

PAJA

AIKUISILLE JA LAPSILLE

Aikuiset museolipulla, alle 18-vuotiaille maksuton

Tehdään yhdessä la klo 10.30–13 sekä 14–16.30
6.5. Musta/valkea kuin... pukuja kierrätysmateriaaleista

Virikkeenä on ARS 06 -näyttely. Aamupäivän pajaan ilm. ma–pe klo 9–12, p. (09) 1733 6509. Iltapäivän nonstop-pajaan ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. Pajaopas noutaa ryhmän klo 14 infopisteen luota.

Unilelu-pajat su 7.5. ja 14.5. klo 13–16.

Unilelu-työpajoissa tutustutaan näyttelyyn sekä valmistetaan omia unileluja ja huolinukkeja. Ilm. 28.4. mennessä ma–pe klo 9–12 p. (09) 1733 6509 tai arja.samulin@kiasma.fi.

”Joka ilta kun lamppu sammuu...”

La 13.5. klo 15–18
Millainen on hämärän tuntu? Keskustellaan unien ja pimeyden pehmeästä maailmasta, valmistetaan pimeässä erilaisista materiaaleista unen vartijoita ja lauletaan tuutulauluja. Vetäjinä kuvataiteilija, kuvaamataidonopettaja Maarit Hedman ja musiikinopettaja Riikka Hänninen.
Ilm. 8.5. mennessä ma–pe klo 9–12 p. (09)1733 6509 tai arja.samulin@kiasma.fi.

AIKUISILLE

Tuttu ryhmä

Tuttu ryhmä on ystäville, työporukoille ja harrastusryhmille tarkoitettu työpaja, jossa tutustutaan nykyaikaiseen oman tekemisen kautta. Käydään näyttelyssä ja työskennellään oppaan johdolla. Pajat järjestetään perjantaisin. Ryhmän koko 10–15 henkilöä, kesto 3 h, pajamaksu 13/hlö sisältää pääsylipun, materiaalit ja ohjauksen.
Tiedustelut/varaukset p. (09) 1733 6521.

KOULUILLE JA PÄIVÄKODEILLE

Sormi suussa I

6.–8.6. klo 10–13
1.–4. -luokkalaissille

Sormi suussa II

13.–15.6. klo 10–13
5.–7. -luokkalaissille

Miten uuden vuoden vietto onnistuu veden alla? Osaavatko papukaijat oikeasti puhua? Entä mistä suomalaiset valittavat? Tule ihmettelemään Kiasman ARS 06-näyttelyä pajaoppaan johdolla ja osallistu Kiasman Sormi suussa -kesäkurssille. Molemmille kurssille otetaan 15 ensimmäisenä ilmoittautunutta. Ilmoittautumiset ma 15.5. klo 13 alkaen, p. (09) 173 36521. Maksuton.

Tutustu uudistettuun koulusivustoon. Lisätietoja kouluille ja päiväkodeille suunnatusta ARS-ohjelmasta sekä ilmoittautumishjeet osoitteessa www.kiasma.fi/kouluille.

OPASTUKSET

Yleisöopastukset

Opastukset ARS 06 -näyttelyyn pe klo 18 ja su klo 15.
Kesällä 31.5.–26.7. yleisöopastukset myös ke klo 18.
Ruotsinkielinen ARS-opastus joka kuukauden ensimmäinen sunnuntai klo 12. Museolipulla.

Lounasopastukset

Noin puoli tuntia kestävät lounasopastukset näyttelyyn joka kuun ensimmäinen tiistai klo 11.30. Museolipulla.

Tilattavat opastukset

Opastustilaukset ma–pe klo 9–12 p. (09) 1733 6509. Hinnat arkisin 55 e, sunnuntaisin 68 e. Opastuskielet ovat englanti, ranska, ruotsi, saksa, suomi, venäjä ja viro.

Keskusteluoppaat

Oppaat päivystävät ke–pe klo 12–18 ja la–su klo 12–16.

Ääniopas

ARS-ääniopas antaa taustatietoa ja tulkintatukea näyttelyyn. Se tutustuttaa valikoimaan ARS-teoksia ja esittelee näyttelyn taiteilijat. Vuokra 2 euroa.

Aistilaukku

ARS-aistilaukkuun on pakattu taustatietoa, virikkeitä ja pieniä tehtäviä muutamasta ARS-teoksesta näyttelysaleissa toteutettavaksi. Laukku on suunnattu erityisesti lapsiperheille ja erityisryhmille. ARS-aistilaukun voi lainata ilmaiseksi mukaan näyttelykierrokselle Kiasman vaatenaulakosta.

INFO

ARS 06 on avoinna 21.1.–27.8.2006

Ke–la 10–20.30, su ja ti 10–17, ma suljettu.
Liput 8/6,50 euroa, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy.
Kiasma-teatterin ARS-esitykset 15/12 e.

www.kiasma.fi

Liity maksuttomalle Kiasmail
-postituslistalle, niin saat tietoa Kiasman ohjelmistosta omaan sähköpostiosoitteeseesi.

Kiasma

Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki
Info (09) 1733 6501, info@kiasma.fi

Kiasma on liikumisesteetön. Opaskoirat ovat tervetulleita. Lipunmyynnissä ja teatterissa on telet/induktiosilmukka.

Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon.

Kiasma-kauppa avoinna ke–la 11–19, su ja ti 10–17, ma suljettu, p. (09) 1733 6505.

Café Kiasma avoinna ti–la 10–22, su 10–18, ma suljettu, p. (09) 1733 6504.

Kiasman Ystävät ry

Lisätietoja ystäväyhdistyksen toiminnasta p. (09) 1733 6595.

Muutokset mahdollisia.

Suomalaisten toiveet ja valitukset mukaan ARS-näyttelyyn

Ystävänäpäivänä Kiasmassa kerätyt toiveet ja Helsingissä nauhoitettu *Valituskuoro*-teos täydentävät näyttelyä.

Mai Yamashitan ja **Naoto Kobayashin** teoksessa *Kun toivon tähdeltä* on saatu kuunnella mm. englannin-, espanjan- ja

japaninkielisiä toiveita. Nyt teokseen on lisätty Tähdentojuhlissa 14.2. Kiasmassa äänitettyjä toiveita. Toiveita kerättiin eri tavoin noin 500 ja osa niistä on nähtävillä Café Kiasmassa sijaitsevassa *Toivomuspylväät* -teoksessa.

Tellervo Kalleisen ja **Oliver Kochta-Kalleisen** ARS-teos *Birminghamin valituskuoro* sai suomalaisen vastineen kun 87-henkisen Helsingin valituskuoron esitys

taltiointiin maaliskuun lopulla. Uusi teos *Helsingin valituskuoro* on esillä Kiasman toisessa kerroksessa.

Taiteilijapari ja säveltäjä **Esko Grundström** kokosivat kuorolaisten kanssa yhteensä 2000 valituksesta 17-säkeistöisen kappaleen kaksine kertosaikaneineen. Valitukset kääntyvät teoksessa positiiviseksi energiaksi, josta myös yleisö pääsee nauttimaan.

Ötököitä kolossa! Tämä on söpöä!

Lapset valtasivat Kiasman Nurinkurin-päivänä maaliskuussa ja roolit pantiin karnevalistisia perinteitä seuraten kerralla ylösalaisin. Vironniemen päiväkodin lapset kertoivat omia näkemyksiään ARS 06 -teoksista ja kysyivät yleisöltä visaisia kysymyksiä.

Suvi Tamminen

Chloe Pienen piirrokset innostivat 5-vuotiaan **Matiaksen** kertomaan taulusta toiseen etenevän tarinan luurangosta ja sen ihmisystävystä.

Suvi tulkitsi **Walter Martinin** ja **Paloma Muñozin** teosta, jossa lasipallon sisään lumimaisemaan on sijoitettu pienoismalli toisiinsa nilkoista kahlituista ja selän kääntäneistä miehestä ja naisesta: "Tässä on onnellinen rakkaustarina. Niillä on kahleet siksi, että ne pysyisivät yhdessä". Hänen tarhaystävänsä selitti puolestaan asiantuntevasti, kuinka **Jake** ja **Dinos Chapmanin Sex I** -veistos, jossa ötökät ovat syöneet ihmiset luurangoksi, on tehty kalliista pronssista, ja että taiteilijat tekivät sen ARS-näyttelyyn, koska mitään muuta pelottavaa siellä ei vielä ollut. Vieressä polvenkoruinen tyttö kiljahteli: "Ötököitä kolossa! Tämä on söpöä!".

Gerda Steinerin ja **Jörg Lenzlingerin Joutsenlammen** luona pieni keskusteluopas **Nanouk** ihmetteli puolestaan täytetyn kissan kuvajaista öljylammikossa: "Miksi kissa ui lammikossa?".

VARJOTANSSIA

Hieman vanhemmat lapset vetivät taidepajoja. Vantaan kuvataidekoululaisten ja Vantaan tanssiopistolaisten yhteisessä pajassa leikittiin varjoilla. Siellä esitettiin muun muassa hurjaa varjotaistelua lakanalle heijastetun **AES+F** -ryhmän *Viimeinen kapina* -teoksen läpi. Lisäksi tehtiin risuista ja heinistä varjotaidetta, tanssittiin varjotanssia ja piirrettiin vapaaehtoisille uudet asusteet piirtoheittimen avulla.

Espoon kuvataidekoululaisten pajassa tehtiin puolestaan ARS-teeman mukaan *Hyvät* ja *Pahat* -teokset, jotka koostuivat

pajaan osallistuneiden keksimistä moraalia pohtivista sanaletkoista.

HISSI ONNEEN (EPÄKUNNOSSA)

Yleisö sai myös keksiä uusia nimiä ARS 06 -näyttelyn teoksille. Espanjalaisen **El Perro** -ryhmän *Security on Site* tilataideteos vääntyi *Pseudoturvaksi*, *Hissiksi onneen (epäkunnossa)* ja *Vankilaksi*. **Angelo Filemenon** kirjontatyö *Tähtisumu* muuttui *Kotkan kynneksi*, *Kuoleman kyyneleeksi*, *Pääkalloksi* ja *Älä yritä tätä kotona* -nimeksi. *Joutsenlampi* kirjoitti lukuisia uusia nimiehdotuksia muun muassa: *Romuläjä*, *Viattomat*, *Sotkettu luonto*, *Mustameri*, *Puhtauden ristiriita*, *Kaunistettu massamurha* ja *Lopun alku*.

Kiasma-teatterissa esiintyi kolmeen otteeseen **Äänima Jänis** -yhtye, joka lauloi ja laulatti tuttuja lastenlauluja hämmästyttävällä taidolla nurin perin, lopusta alkuun laulettuna ja soitetuna. "Öyl neethy tedäk niin no itsyl nus soj..."

PARASTA OLI RUOKATAUKO

Lapsilta kuuli päivän aikana monta oivaltavaa, pysähdyttävää ja välillä aikuisen korvissa myös hieman vinksahtanutta kommenttia. Mahtavaa on, kuinka avoimin mielin ja ennakkoluulottomasti lapset suhtautuivat – heti alkujännityksestä päästyään – teoksiin ja tekemiseen.

Ja kuinka totuudenmukaisesti he vastailivat heille esitettyihin kysymyksiin. Esimerkiksi oman vuoronsa lopulla hieman väsähtänyt Ahti-poika kertoi, millaista keskusteluoppaana oli olla: "Aika raskasta, kun joutui koko ajan puhumaan. Parasta kaikkein oli ruokatauko".

Näinhän se on: oppaana olo ei varmasti ole aikuisillekaan aina helppoa. Hatunnosto Nurinkurin-päivästä kuuluukin jokaiselle siihen osallistuneelle lapselle!

□ **Jonna Strandberg**

Kuvat: Petri Summanen

David Galen elämä , Katkera kuu , Entäs Bob?, Bad Boys II , Siellä missä sydän on , Bad Boys - pahat pojat , Melkein täydellinen , Jerry Maguire - elämä on peliä , Valamiehet, Järki ja tunteet , Asema 62 , Zelig, Päämies , Hurja remontti, Time and Tide , NRJ in the Park, Viimeinen ranta, NCIS Rikostutkijat, Kylmä rinki , Vaarallinen tehtävä, Frida , Totally Frank, Isä ja me muut, Sillä silmällä, Copycat - Koptiomurhaaja , Lagaan - olipa kerran Intiassa, Mies ja alaston ase, Siniset enkelit, Not Another Teen Movie , Las Vegas, Viritetyt vehkeet, Anastasia, Vähät rakkaudesta, Attila - barbaarien kuningas , Start!, U-571 , 28 päivää, Sporttipalati, Piina , POP-ikoni On The Road, Stardom, Hylätyt sielut , Rikoksia ja rikkomuksia, Boston Common, Illuusio, Reptilian , Onnellinen perhe, Paparazzi vasten tahtoaan, Vaaleanpunainen panteri, Kaikki rakastavat Raymondia, Siskoni on noita, Unelmien poikamies, Red Bull X-Fighters: Mexico, Life, Englantilainen potilas, Saturday Night Fever - lauantai-illan huumaa , Cannesin mainoselokuvajuhlat: maailman parhaat mainokset 2006, Mainoshemmo, Scream 3 , Vaarallinen rakastaja , Uimapukumallit, Kuka on cool?, Huonosti käyttäytyvät miehet, Duudsonien Törkytorstai, Lahjomattomat , Kuuhullut, Vuorovetren prinssi , Once Upon a Time in America - Suuri gangsterisota , 15 minuuttia , Rouva Presidentti, Celeste in the City, Tyttökullat, Osbournes, Nuoret ritarit, Huippumalli haussa, Vaimot vaihtoon, West Wing, Top Secret - Huippusalaista, Kilpakosijat näytillä, Dancing at the Harvest Moon, Epäilyttäviä suhteita , Mustanaamio, K-PAX, Pelon ilmapiiri , UCL-viikkokomaksiini, Tuhon tiellä , Satunnaisia sankareita, Kovat otteet, Jet Lag - Rakkautta ilmassa, Rauhanurvaajat , Ukkosta radalla, Save the Last Dance - viimeinen tanssi, Annie Hall, Charlien enkelit , Frank McKlusky - Vakuutusetsivä, Groove , Paholaisen kätyri , Bamboozled , Cecil B. Demented , Kuka pelkää puntaria?, Piukat paikat, Jerryn juoksupoika, Peter Pan ja paluu Mikä-Mikä-Maahan, Jumanji, Strong Medicine - kovaa lääkettä, Ei Blondeille, Avaruuden vangit, Pelkokerroin, Maailman suurin moottorikelkkakisa, Isku Kolumbiaan , Sydän vieraassa talossa, Final Destination, Koukussa , Ritarin tarina, Hope Island, American Chopper, Renttu, Oprah, Mieheni, murhaajani , Kunnian miehiä, Hellyyden ehdoilla, Dr. Phil, Manhattan, Roolihuijaus, Huippunäkymät, Kadonneiden jäljillä, Hauskat kotivideot, Avoim, Italian Job, Hei, taas me lennetään!, Captured tv - skateboarding, Eron hetki , Sydänten tanssi, Kandidaatti, Päivien viemää, Heavy Metal 2000 , Ytimessä, Häähullut, Benny Hill, First Shot, Snatch - hävyttömät , Hyytävä syleily , Unelmakämpä , Bridget Jones - elämäni sinkkuna, Starsky ja Hutch, Krisse Show, Inno, Gangs of New York , Laivaromansseja, Bad Girls, Perhosvaikutus , Draivi, Dead Sexy , Veneilykoulu, Scary Movie, Sinipukuinen paholainen , Beverly Hillsin kampaajat, Tootsie - lyömätön lyyli, Noora menee naimisiin, Kyyhkyläiset Jessica ja Nick, Usko koetuksella, Buusteri, Taisteluplaneetta Galactica, The One - ympyrä sulkeutuu , Kun Harry tapasi Sallyn, Pirunmoisiet pirskeet , Hei, me lennetään!, Tuho-osasto, Villi joki , Dina , Hannah ja sisaret, Nurse Betty , Angie, Miami Rhapsody, Deadwood , Veneilyn maailma, Shield, Jack Osbourne: Adrenaline Rush, Made in L.A., Hinnalla millä hyvänsä , Lapset vai ura?, Epäilyt , Unelmien poikamiestyttö, Reno 911, Anatomia , 4400, Jamien keittiössä, Pyhä myyntitykki, 50 miljoonan keikka , Levottomat 3 - Kun mikään ei riitä , Shanghai Knights, Nasun suuri elokuva, Tanssii susien kanssa , Maanmainio marsilainen, Urheiluhullu Suomi, Machojahti, Kellarin kunkku, Nuorennusleikkaus, Näkijä, Vanilla Sky , Billy Elliot, Book of Shadows: Blair Witch Project 2 , 70's Show, Kasarikeikka, Rikkaat ja kuuuisat, Vertical Limit , Stephen King: Tulessa syntynyt , Lizzie McGuire - Popstar, Luuseri, Siipat vaihtoon , Crossroads - tienristeyksessä, Valkokankaan Helmet: Kaikki bailaa, Traffic, Pulmuset, Living It Up, Komedia, Suomen Robinson, Lost , Teinityön kasvatusopas, Rakastutaan, Unelma Afrikasta, Unelmahäät, Con Air - lento vapauteen , Ajanyksäyttäjät, Spiceworld the Movie, Jamie Italiassa, Kiss of the Dragon - Lohikäärmeen suudelmalla , Shanghai Noon, Eden, Kaikki kauniit hevoset , Reindeer Games - pelin henki , Viva La Bam , Vaimoni on noita, Tylerin keittiössä, Rakkauden värit - Punch-Drunk Love, James Blunt, JKX: Jamie Kennedy Experiment, Tuomas & Juuso Experience, Notting Hill, NRJ Top 10, Huff - terapian tarpeessa, Kohti Unelmakämpää, Kaverille ei jätetä, Rikospaikkana Presidio , Mothman - sanansaattaja, Häiritsevä tekijä, Joutsenlaulu, Zorron naamio, Uhka syvyyksistä , Elämäni kesä, Nanny, Lost Souls - kadotetut sielut , Törkytorstai, Siunattu , SM-liiga, Koiran hommaa, Pelinaiset, Kala nimeltä Wanda , Ystävyys tähden, Pop-ikoni, Epicenter - Täydellinen tuho , Hitchcock esittää, Ystävyys kiroit , Häät mielessä, Cadet Kelly, Hiutale, Jackass , Sliding Doors - Yksi hetki, kaksi tarinaa, Volvo Ocean Race, Hamekkyttä, Henkien meri , WiseGirls - Mafian kaunottaret , Hurja muodonmuutos, Hullut hautajaiset, Tears of the Sun - auringon kyyneleet , Chappelle's Show, Käsi, joka kehtoa keinuttaa , Comeback, Victoria's Secret Fashion Show 2005, James ja jättipersikka, Näkymätön vihollinen, Sisustustesti, Murha Hollywoodissa, Pimeän uhka , Pahuuden kartano , Freestyle Motocross -show, Lapsuuteni luuserina, **Jotain ihan muuta**

Can you smell money?

Devoted to investing

www.fim.com

Lisätietoa työpajoista ja ilmoittautumishjeet kalenteriosioista tai osoituksesta www.kiasma.fi

TULOSSA

Kiasman sukujuhlat
su 20.8. klo 12–16

Kiasman sukujuhlisiin ovat tervetulleita kaikenikäiset ja -kokoiset suvut, heimat ja seurueet. Ohjelmassa on aitojen kesäjuhlien tapaan musiikkia ja yhdessäoloa, työpajoja ja makkarapaistoa niin lapsille kuin aikuisillekin.

Unilelu-pajat su 7.5. ja 14.5.
klo 13–16, vetäjänä kuvataiteilija Jenni Leskinen.

"Joka ilta kun lamppu sammuu"
-hämäränpaja la 13.5. klo 15–18, vetäjänä kuvataiteilija, kuvaamataidonopettaja Maarit Hedman ja musiikinopettaja Riikka Hänninen.

Kurt Johannesen

Inhimillinen tekijä

Performanssitapahtuma *Tarkennus inhimilliseen tekijään* esittelee uuden polven performansitaiteilijoita eri maista. **High Heel Sisters**, **Kurt Johannesen**, **Antti Laitinen** ja **Taje Tross** etsivät vastauksia performanssin kautta mm. taiteen ja sosiaalisen elämän suhteeseen. Performanssitaide ei yritä luoda illuusiota, vaan siinä toimitaan materiaalin ominaisuuksien mukaan konkreettisesti todellisuudessa. Tapahtuman ohjelman on koonnut taiteilija **Roi Vaara**.

Suomalaisen Antti Laitisen esitykset syntyvät vaihteittain. Hän rakentaa performanssinsa usein prosessina, jossa siirrytään merkityksestä toiseen. Taiteilija peilaa kulttuurisia merkityksiä erityisesti huumorin keinoin. Laitisen huumori kohoo mahdollottomien ja suhteettomien elementtien kohtaamisesta. Tapahtumassa nähdään taiteilijan porkkananenäinen *Lumiukko*-performanssi.

Skandinaavinen kolmen naisen muodostama High Heel Sisters -ryhmä aloitti yhteistyönsä vuonna 2002. Esitysten voima kumpuaa kolmikon yhteisistä kokemuksista, joiden kautta he pyrkivät tutkimaan yhteisöjen sääntöjä ja rajoja. Näkökulma on feministinen. Ryhmä yhdistää esityksissään performanssitaiteita, kabareeta ja pohjoismaista omaleimaisuutta.

Violainen Taje Tross on opiskellut Suomessa Kuvataideakatemiassa. Tross kuuluu violaiseen kansainvälisestäkin tunnettuun **Non Grata** -ryhmään. Taideaktivisteiksi luonnehdittu ryhmä liittyy taiteeseensa yhteiskunnallisia, poliittisia ja provokatiivisia näkemyksiä.

Norjalainen Kurt Johannesen on yksi maansa arvostetuimmista esiintyvistä performanssitaiteilijoista. Johannesen työskentelee myös kuvataiteilijana. Hän on opiskellut taidealaa sekä Bergnessä, Reykjavikissa että Lontoossa. Hänen performansseissaan korostuu erityisesti visuaalisuus.

☐ **Tarkennus inhimilliseen tekijään**
to 18.5. klo 17-20.30

Vaihtuvat kuvat

Toukokuussa ARS 06 -näyttelyyn tulee mukaan kaksi uutta taiteilijaa, tanskalainen **Jesper Just** ja virolainen **Mark Raidpere**. Justin kolmen lyhytelokuvan sarja korvaa näyttelyn alkujaksolla esillä olleen **Mariele Neudeckerin** videon *Talvisia tarinoita* ja Raidperen videoteos *10 miestä* tulee puolestaan **Juan Manuel Echavarrían** *Tuhkan suut* -videoteoksen sijalle. Seitsemän kuukautta kestävä näyttelyn keskivaiheessa tapahtuva videoteosten vaihto virittää näyttelykonaisuuden uudella tavalla ja tuo siihen uusia ääniä ja tunnelatauksia.

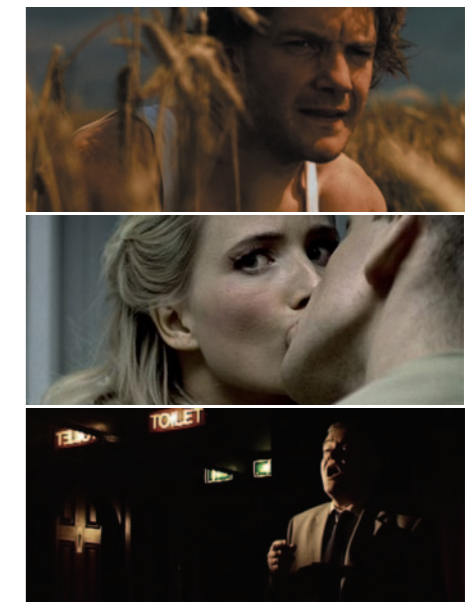
Justin teoksissa käsitellään ihmisten välisiä kohtaamisia ja ennen kaikkea ohikiitäviä rakkauden, kiintymyksen ja ihailun tunteita. Raidpere asettaa puolestaan tarkkailumme kohteeksi

kymmenen pahantekijää nostalgisessa ja romanttisessa valossa.

Kiasman 4. kerroksessa japanilaisvietnamilaisen **Jun Nguyen-Hatsushiban** ensimmäinen veden alla kuvattu video saa seuraajakseen hänen myöhemmän teoksensa, jossa meren pohjalla juhlitaan kiinalaista uutta vuotta asiaan kuuluvine lohikäärmeineen. Teos jatkaa taiteilijan vaikuttavia tulkintoja Vietnamin lähihistorian tapahtumista.

☐ **Jari-Pekka Vanhala**
ARS-kuraattori

ARS 06 UUDET VIDEOTEOKSET
18.5. ALKAEN

2. KERROS

Jesper Just

No Man is an Island II, 2004, 4 min
Bliss and Heaven, 2004, 7:30 min
Something to Love, 2005, 8:10 min

3. KERROS

Mark Raidpere

10 miestä, 2004, 8 min

4. KERROS

Jun Nguyen-Hatsushiba

Happy New Year-Memorial Project Vietnam II, 2003, 14 min

©2003 JUN NGUYEN-HATSUSHIBA

Palvelut
kokonaisviestinnän hallintaan
ja
toimintaympäristön havainnointiin.

Kokoamme päätöksenteon kannalta
oleellisen tiedon.
Sinä teet päätökset.

Merimiehenkatu 36 D, 00150 Helsinki
puh. (09) 686 131
info@observer.fi | www.observer.fi

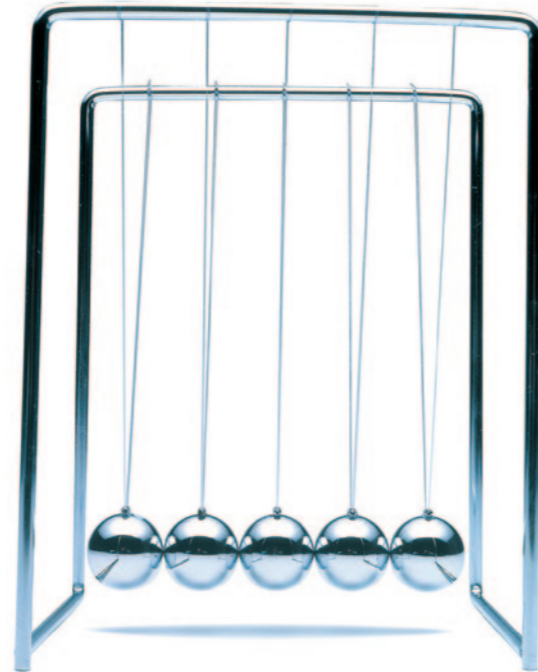
Taitoa ja taidetta
– yhdessä

Lönnberg Painot Oy

We don't make the
complex simple.

We make it
understandable

Deloitte.

Audit • Tax • Consulting • Financial Advisory.

Porkkalankatu 24
P.O.Box 122, 00181 Helsinki
Tel: +358 (0)20 755 500
Fax: +358 (0)20 755 501
www.deloitte.fi

© 2006 Deloitte & Touche Oy, Deloitte Oy

Vuoroin vieraisissa

Taiteella on annettavaa kaikille. Se on olennainen osa ihmisyyttä; taiteessa ja taiteen kautta on mahdollista tutkia ja ymmärtää maailmaa, yhteiskuntaa, itseä ja muita ihmisiä; taide voi lisätä hyvinvointia, harmoniaa ja elämänhallintaa ja toisaalta toimia sellaisen kritiikin ja toisin näkemisen mahdollisuutena, jollaista yhteiskunnan muilla alueilla ei juurikaan ole.

Dagmar

www.dagmar.fi

Kulttuurivähemmistökoordinaattori Umayya Abu-Hanna esittää ajatuksia ARS 06 -näyttelystä keskiviikkona 3.5. klo 18 otsikolla Vuoroin vieraisissa. Museoliipulla.

Pääsyä taiteen maailmaan halutaan eri keinoin helpottaa ja rohkaista. Se ei tarkoita museoon pakottamista vaan mahdollisuuksien tasa-arvoistamista. Museoiden saavutettavuusajattelua laajennetaan kulttuurisen erilaisuuden tai pikemminkin moninaisuuden näkökulmasta. Yksi keskeisiä kysymyksiä on miten ymmärtää visuaalista kulttuuria, joka ei ole syntynyt meille tutun taidekäsitteiden sisällä.

Kiasmassa tätä moninaisuutta ja kulttuurista saavutettavuutta on edistetty museon avaamisesta lähtien erilaisissa projekteissa. *Learning in Museums* ja *Farshaxan*-projektien tavoitteena oli tutkia museon mahdollisuuksia toimia kulttuurien välisen kotoutumisen välineenä. Farshaxan-projektissa 6-vuotiaat somalilapset tutustuivat **Olli Lyttikäisen** taiteeseen. Taide, saati taidenäyttely, ei ollut etukäteen tuttu asia. Projektissa pyrittiinkin luomaan siltaa somalien vahvan kertomaperinteen ja länsimaisen kuvallisen esittämisen välillä. Myös Kiasman pajalla järjestetyt kielipajat ovat koonneet osallistujia erilaisista kulttuuriryhmistä. Niissä taidetta on lähestytty omalla kielellä itse tekemisen kautta.

Kiasma-teatterin URB-festivaaliin liittyneet subURB-taidekasvatusprojektit ovat osaltaan jatkaneet tätä erilaisten kulttuuristen perinteiden yhteen saattamista. Hankkeiden toteutuspaikaksi valittiin alueena monikulttuurinen Itä-Helsinki, mikä osaltaan ohjasi sisällönsuunnittelua. *Ole vihollisesi* -työpajassa erilaisista kulttuuritaustoista tulleet nuoret pohtivat idoleitaan ja vihollisiaan ja toteutti lopuksi omakuvan valokuvaamalla. VJ-kulttuuriin paneutuneessa työpajassa nuoret yhdistelivät omaa taustaansa purkavia tarinoita havaintoihinsa kaupungista.

Kiasma on ollut monikulttuurisuusprojekteissa edelläkävijänä. Nyt tällä alueella on siirrytty uuteen vaiheeseen, kun Valtion taidemuseon perustettiin kulttuurivähemmistökoordinaattorin virka, jota hoitamaan valittiin vähemmistöjen puolesta puhujana tunnettu toimittaja ja opettaja Umayya Abu-Hanna. Kulttuurivähemmistökoordinaattorin toimenkuvaan kuuluu miettiä, mikä on vähemmistö tai mikä on kulttuuri; miten niitä määritellään – ja ennen kaikkea kuka niitä määrittelee ja miksi.

□ Kaija Kaitavuori
Kehityspäällikkö, Valtion taidemuseo

ARNO DECLAIR

Charlotte Engelkes: Näyttämöllä pitää olla rehellinen

Sweet on ensimmäinen sooloteos, jonka loin itse itseäni varten. Teoksen päähenkilö, ohjaajan vaimo, on voimakas ja älykäs nainen. Maailmaa uhkaavasta sokerisalaliitosta muodostuu hänelle kuitenkin pakkomielle, joka muuttaa hänet Hamletin kaltaiseksi traagiseksi ja heikoksi hahmoksi.

Sweet on eräänlainen kabaree jostain stand-upin ja teatterin välimaastosta. Se pohjautuu omiin lauluihini ja tarinoihini. Tanssijan taustani vaikuttaa aina esityksiini.

Tunnen olevani lähempänä tanssia kuin perinteistä teatteria. Mielestäni koreografit käyttävät eri taidemuotoja useammin kuin teatteriohjaajat ja ovat työssään avoimempia muillekin kuin perinteisille metodeille.

Minun metodini on aina ollut suurin piirtein sama jopa yhteisprojekteissa muiden ohjaajien ja koreografien kanssa. Minä teen. Teoksella voi olla teema tai tarina. Yritän tuntea, mitä se merkitsee minulle henkilökohtaisesti. Sitten toimin ennen kuin ehdin ajatella liikaa. Jälkeenpäin analysoin, onko materiaalille mitään käyttöä. Ja alan säveltää. Olen huomannut, että menetelmäni on usein teatterinäyttelijöiden mielestä turhauttava, sillä siinä ei koskaan kysytä ”miksi”. Minusta taas mielenkiintoisinta on

aina ollut kysyä ”miten” ja ”milloin” ja ”mitä”. Silloin on helpompi olla vapaa. Uskon myös, että jos aineisto syntyy omasta itsestäni, se puhuttelee myös muita. Mutta se ei ole sama asia kuin että olisin lavalla yksityishenkilönä, sellaisesta en ole kiinnostunut.

ONKO SE TEATTERIA? ONKO SE TANSSIA?

Kaikista maailman kansoista erityisesti ruotsalaisilla on suuri tarve keksiä

sana tai määritelmä sille, mitä näyttämöllä tehdään. Onko se teatteria? Onko se tanssia? Teen sitä mitä osaan ja toisinaan myös sellaista mitä en osaa: tanssin, laulan, näyttelen ja teen kaiken sen, mitä täytyy tehdä. Esitän. Jotkut kutsuvat sitä mielellään performanssitaitteeksi. Minä taas yhdistän performanssitaitteen improvisoidumpiin tapahtumiin ja installaatioihin, mutta en pane pahakseni, jos minua kutsutaan performanssitaitelijaksi, käytänhän työssäni improvisoitua materiaalia. Sitä paitsi nykyisin performanssitaitella tarkoitetaan mielestäni myös sitä, että tekee erilaisia asioita.

Halusin taidemaalariksi, mutta huomasin vasta melko myöhäisessä elämänvaiheessa, että minun oli pakko ensin liikuttaa kehoani ja tanssia.

Aloitin itämaisen tanssin ryhmässä vuonna 1984. Meillä oli yli 300 esitystä vuodessa. Esiinnyimme teattereissa, ostoskeskuksissa, juhlissa, vanhainkohteissa, sairaaloissa, konserttitaloissa, teltoissa ja oikeastaan missä vain. Toimme vanhan ja perinteikkään taidemuodon suuren ihmisjoukon ulottuville. Olen itseoppinut, ja pidän noita vuosia tärkeänä osana koulutustani. Ompelimme itse esiintymispukumme, teimme tanssinumeromme ja myimme esitystämme. Koulutukseni jatkuu edelleen. Elämisen kautta.

Olen käynyt vain yhdessä koe-esiintymisessä elämäni aikana. Se oli **Michael Laubin** produktiota *Remote Control* varten. Työskentelimme yhdessä yhdeksän vuoden ajan. Hän on vaikuttanut suuresti käsitykseeni teatterista. ”Jos jokin näyttää hyvältä, siinä on järkeä”.

HAASTAN ITSENI TANSSIJANA

Raimund Hoghen kanssa yhteistyössä tekemäni projekti *Dialogue with Charlotte* syvensi uskoani siihen, että näyttämöllä pitää olla rehellinen ja oma itsensä. Säveltäjä **Heiner Goebbelsin** *Hashirigaki*, jota esitimme kiertueilla kuuden vuoden ajan, opetti minut seuraamaan omia visioitani musiikissa. Se myös antoi minulle mahdollisuuden esiintyä todella suurissa teattereissa ja oopperataloissa ympäri maailman.

Olen tehnyt projekteja koreografi **Sacha Walzin** kanssa vuodesta 2002 saakka. Niissä haastan mielelläni itseni tanssijana ja improvisoin eri maista kotoisin olevien, todella hyvien tanssijoiden kanssa. Niistä viimeisin, *Dido and Aeneas*, suo minulle ilon tuntoa kuuluvani oopperaan ja suureen esiintyjäryhmään.

YRITÄN KÄRSIÄ RENNOMMIN

Olen jatkuvasti mukana projekteissa, joissa käytetään eri näyttämökieliä. Tästä hyvänä esimerkkinä on yhteistyöni singaporelaisen ohjaajan **Ong Keng Senin** kanssa. Eräessä teoksessa esiinnyin kiinalaisen oopperalaulajan, thaimaalaisen naamiotanssijan, ranskalaisen modernin tanssijan, japanilaisen teknosäveltäjän ja korealaisen hovilaulajan kanssa. Ihmiset kysyvät minulta, mitä ihmettä teen heidän seurassaan. Minä kerron tarinoita lapsuudestani ja laulan James Bond -lauluja. Projekti on buddhalainen.

Eniten minua kehittävät omat performanssiini. Niissä pyrin olemaan voimakas, keskittymään ja samalla luottamaan prosessiin. Naisnäkökulma on vahva. En

koskaan etsi sitä, mutta se on aina läsnä. Omien esitysten tekeminen voi olla tuskallista, mutta nykyisin yritän kärsiä rennommin. Myönnän, että myös nautin siitä paljon. Paljon!

Olen esittänyt Strindbergin *Miss Julien* musikaalina ja viime aikoina *Miss very Wagneria*. Kutsun töitäni folkloreksi, koska ne ovat omia versioitani. Haluan tehdä teokseni kaikille, en vain koulutetulle tai taiteesta kiinnostuneelle kulttuuriväelle.

Miss very Wagner pitää sisällään olen naisen neljästä oopperan naisshahmosta, joita esitän niin kuin haluan. Olen muuntanut Wagnerin oopperat yhden naisen showksi, jossa on syvyttä ja huumoria muttei niinkään satiiriä. Rakkaudesta lajiin mutta ilman kunnioitusta muotoa kohtaan.

Minulle kaikkein tärkein asia on huumori. Voin toki olla samalla hyvin surullinenkin. Mielestäni täydellinen omistautuminen ja etäisyyden ottaminen itseensä ovat hyviä raaka-aineita niin taiteessa kuin elämässä yleensä.

Charlotte Engelkes

Charlotte Engelkes
Sweet
5.5. ja 6.5. klo 19.00
Kiasma-Teatteri
Liput 15/12 euroa

ARNO DECLAIR

2 “Taloudelliset resurssit takaamalla turvataan taiteellisen toiminnan korkea laatu ja riippumattomuus. Luovuuden on ohjattava rahan käyttöä eikä päinvastoin”, kirjoittaa Kiasman johtaja Tuula Karjalainen.

8 Museolehtori Riikka Haapalainen pohtii taiteen ja hyvinvointiyhteiskunnan suhdetta: “Ihan kaikkea taide ei silti ratkaise – vaikka taiteen terveyttä ja hyvinvointia edistävä vaikutus onkin lääketieteellisesti todennettu. Taiteen laupeudentyössä sokeat saattavat pysyä edelleen sokeina, juopot juoppoona ja köyhät köyhinä.”

◀ **10, 18** Taidenäyttelyn tekemisestä ja kokemisesta

◀ **8, 26** Taiteilijahaastatteluja Montri Toemsombat ja Charlotte Engelkes

13 Kiasman kesä

Kiasma-lehti | Julkaisija: **Nykytaiteen museo** | Vastaava toimittaja: tiedotuspäällikkö **Piia Laita** 09-1733 6507 | Toimitussihteeri: tiedottaja **Päivi Oja** 09-1733 6534 | Verkkototeutus: verkkomediasuunnittelija **Justus Hyvärinen** 09-1733 6532 | Toimituksen osoite: **Kiasma, Nykytaiteen museo, Mannerheimin aukio 2, 00100 Helsinki** | Puh. 09-173 361, Fax 09-1733 6503 | Internet: www.kiasma.fi | E-mail: kiasma-lehti@kiasma.fi | ISSN 1455-173X | Ulkoasu: **Timo Vartiainen** | Taitto: **Hannele Törrö** | Painopaikka: **F.G. Lönnberg** | Toimitus ei vastaa ohjelmisto-aikatauluihin tulleista muutoksista. | **YHTEYSHENKILÖT** | Museonjohtaja **Tuula Karjalainen**, Museonjohtajan assistentti **Tuula Vuorio**, 09-1733 6516, Fax 09-1733 6574 | Näyttelyt: intendentti **Marja Sakari** 09-1733 6519 | Kiasma-teatteri: tuottaja **Virve Sutinen** 09-1733 6511 | Yhteistyöpäällikkö Markkinointi & sponsorointi **Annukka Klinge** 09-1733 6653 | Ulosvuokraukset, yritys yhteistyökoordinaattori **Päivi Hilska**, 09-1733 6668 | Opasvaraukset: 09-1733 6509 | Kiasman Ystävät ry 09-1733 6595 | Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon